

BUCUREȘTIUL LUI THEODOR AMAN

*Ionela Bucșa Șerban*¹

Abstract: Theodor Aman can be considered a refined observer of his time, leaving on his canvases a fresco of the Romanian society during the second half of the 19th century. He is one of the artists who rendered in painting, watercolors, and engravings of drawings aspects of the epoch he lived in, from the evolution in clothing fashion to the morals of the bourgeois society he belonged to, from the life of the Romanian peasantry which he rendered, idyllically, to the preservation of personalities of the moment, or the image of places in Bucharest or elsewhere in the country. He witnessed the changes in Bucharest, and he left us facets of the town he was impressed by, like the Stavropoleos Church, the Cișmigiu Gardens, the area that was to become, later on, the Herăstrău Park, the garden of the Aman house and its surroundings – all images bearing his personal style, filtered by his own feelings and experiences connected to those places.

Keywords: Bucharest, images of the 19th century, Cișmigiu gardens, Aman house gardens, Stavropoleos Church.

Aflată la început de drum, arta plastică românească avea să cunoască, prin opera lui Theodor Aman, un plus de valoare, reducând considerabil din decalajul enorm care exista față de arta europeană occidentală. Potrivit ideii conform căreia *artistul, ca și scriitorul, este un creator sintetic, care trebuie să trateze cu egal succes toate laturile artei și departe de a se abandona celei în care excelează, trebuie să lupte neîncetat pentru a fi el însuși în echilibru* (Negoșanu, 1973, p. 66 – citat păstrat în manuscris alături de alte extrase cu caracter filozofic, istoric, literar) – idee devenită parte a crezului său artistic – Aman va aborda pictura de șevalet, dar va lucra și în alte tehnici, precum pictură murală, vitraliu, gravură, sculptură în lemn, manifestându-se ca un artist complex, asemenea marilor artiști ai Renașterii, pe care-i admira.

Theodor Aman poate fi considerat un fin observator al timpului său, lăsându-ne în pânzele sale o frescă a societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Este unul dintre artiștii care a surprins în pictură, acuarelă, gravură sau desen, aspecte ale epocii în care a trăit, de la evoluția modei vestimentare la moravurile societății burgheze căreia îi aparținea și la viața, surprinsă idilic, ce-i drept, a țărănimii române din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, de la păstrarea memoriei unor personalități ale vremii și până la imagini ale unor locuri din București sau din țară.

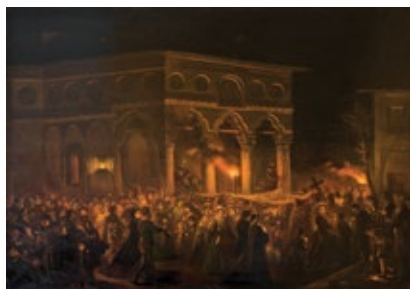
Bucureștiul lui Theodor Aman este unul al contrastelor, oscilând încă între confortul traiului oriental și aspirația spre măreția civilizației occidentale, iar artistul, format la Paris, va fi un promotor al acestor din urmă valori și un militant activ pentru modernizarea societății românești. A fost martor al schimbării la față a Bucureștiului și ne-a lăsat în imagini acele fațete ale orașului care l-au impresionat, imagini ce poartă amprenta personală, fiind trecute prin filtrul propriilor trăiri și experiențe legate de acele locuri.

---

1. **Ionela Bucșa Șerban** este muzeograf la Muzeul „Theodor Aman” din cadrul Secției Artă a Muzeului Municipiului București; ionelaserban02@yahoo.com.

Slujba Învierii la Stavropoleos
 Ulei pe pânză, 25 x 32 cm, 1864
 Foto: Cristian Oprea

Noaptea din Vinerea Patimilor
 Ulei pe pânză, 98,5 x 130 cm, 1864
 Foto: Cristian Oprea

Cronologic vorbind, primul reper bucureștean pe care Theodor Aman l-a surprins în două dintre pânzele sale este biserica Stavropoleos. Ambele lucrări, datate 1864, sunt, de fapt, scene de gen tratând un subiect mai rar abordat în pictura românească: o ceremonie religioasă. Nu este surprinzătoare alegerea făcută, dată fiind vecinătatea bisericii cu primul atelier al artistului în București, amenajat într-un apartament închiriat pe Strada Râureanu, stradă care astăzi poartă același nume și care iese în Calea Victoriei în apropierea Splaiului, pe partea cu Palatul CEC. În biografia dedicată artistului, Radu Bogdan citează mai multe surse potrivit cărora Theodor Aman ar fi locuit în casele Prager sau în cele ale lui Barbu Bellu, aflate în apropierea acestei străzi, însă Catagrafia Suburbiei Sfântul Demetriu pe anul 1862 menționează adresa artistului ca fiind pe Ulița Râureanu, plătind chirie proprietarului Frantz Seics (Bogdan, 1955, p. 120), având un contract cu acesta încă din 1858 (BAR, I Acte 1-68, act 1).

Prima pictură, având dimensiuni medii (25x32 cm), se numește *Slujba Învierii la Stavropoleos*, iar cea de-a doua este o lucrare impresionantă (98,5x130 cm), intitulată *Noaptea din Vinerea Patimilor* și înfățișează ritualul ce simbolizează punerea în mormânt a Mântuitorului, desfășurat în fața bisericii. În prima lucrare, tratată mai liber, impresionează numărul personajelor redade, la care recunoaștem detalii de costum, astfel încât putem sesiza starea lor socială: de la reprezentanți ai boierimii și burgheziei, la târgoveți și chiar două tinere țărânci în straie populare. Se disting binecunoscutele arcade trilobate ale pridvorului. Suprafața mai generoasă a celei de-a doua lucrări îi permite artistului să dezvolte compoziția pe orizontală și să trateze în detaliu arhitectura edificiului bisericesc, construit în 1724, în stil brâncovenesc, de către arhimandritul Ioanichie, venit din Grecia în timpul celei de-a doua domnii a lui Nicolae Mavrocordat în Țara Românească (1719 - 1730)². Cea de-a doua pânză se remarcă prin pensulația lăisă și finisajul perfect. Atrag atenția chipurile personajelor luminate de flăcările lumânărilor, iar cromatică dominată de brunuri și efectul de clar-obscur conferă picturii o notă aparte de dramatism. Cu ambele lucrări, alături de alte picturi cu tematică istorică, orientală, rurală, participă la Expozițiile Artiștilor în Viață, fiind foarte apreciat, dar și criticat în cronicile artistice ale vremii (Ionescu, 2008, pp. 83-100), fapt ce nu l-a detronat din poziția de cel mai bun artist al momentului.

2. <https://www.stavropoleos.ro/manastirea/istorie/> (accesat la 20.08.2020).

În Cișmigiu
 Ulei pe lemn, 9,8x9,2 cm, 1873
 Foto: Cristian Oprea

Grădina Cișmigiu, cel mai vechi și iubit parc din București, l-a atras și pe maestrul Aman cu frumusețea peisajului său. Într-una din bijuteriile sale miniaturale ne oferă un colț din Cișmigiu, într-o zi de primăvară a anului 1873. Lucrarea, tratată într-o manieră liberă, alternând zonele cu pensulație lisă cu cele în tușe nervoase și ușor împăstate, mizează pe efectele de lumină, pe cromatica delicată și surprinde perfect atmosfera și culorile anotimpului. Este uluitor cum reușește ca, pe o suprafață de numai câțiva centimetri pătrați (9,8x9,2 cm, una dintre cele mai mici suprafețe pictate în ulei din colecția muzeului), să ne

ofere atâtea detalii: tineri copaci înfloriți, siluetele a două personaje masculine, arhitectura celor două clădiri din fundal.

Se pare că în Cișmigiu ar fi zărit-o pentru prima dată pe Ana, tânăra de care s-a îndrăgostit și care avea să-i devină soție – necunoscuta domnișoară, așa cum credea artistul pe atunci (de fapt, doamna Niculescu Dorobanțu, în acel moment), care-și plimba sora mai mică prin grădina publică. Un prețios material documentar – fragmente de proză, scrise în acea perioadă de frământări interioare, intitulate sugestiv „Souvenirs et regrets”, „Un rêve réalisé”, „Une déception”, „Retour à mon amour” (ce se păstrează la Biblioteca Academiei), ne dezvăluie trăirile tânărului artist îndrăgostit: *Îmi aduc aminte de ziua când am văzut-o întâia oară, când am avut nenorocul s-o văd. Mi s-a părut frumoasă, ca o zi de primăvară și tinerețea ei m-a făcut să văd în ea zeitatea unui templu antic. Odată cu ea am iubit întreg universul. Toate lucrurile au luat în ochii mei înfățișări feerice: apa din lac, arborii cei mai obișnuți mi-au părut splendizi. Inima mi s-a umplut de milă, de înțelegere, de generozitate. Mă credeam un Dumnezeu mergând pe drumuri presărate cu flori și credeam că dețin cheile paradisului. (...) „Era într-adevăr frumoasă în seara de mai – scria el – în care căldura primăverii și parfumul florilor invită toată natura la sentimente de dragoste. În clipa aceea mă credeam departe de lume, deși eram înconjurați de persoane zgomotoase. O priveam în liniște și o tristă presimțire puse stăpânire pe mine, fără să pot a-mi da seama ce putea fi comun între mine și acea făptură adorabilă. Pe atunci nu puteam prevedea că voi suferi mult din cauza acelei ființe plăcute, că ea va juca un rol în viața mea.* (Negoșanu, 1973, pp. 99, 101)

În 1879, se oprește din nou asupra peisajului frumoasei grădini publice, de astă dată într-o gravură intitulată *Lectură pe o bancă în Cișmigiu*. Lucrarea este semnată și datată, stânga jos, cursiv, „Aman 1879” și este o interpretare după propria pictură în ulei pe lemn, *În grădină*, aflată la Muzeul Național de Artă al României. Aceași bucurie în a reda abundența vegetației de pe aleile parcului, aceeași grijă pentru detaliu le regăsim și în gravura artistului. Personajul solitar, cufundat în lectură, așezat pe banca din prim-plan, poate fi chiar artistul în ceasurile de relaxare

Lectură pe o bancă în Cișmigiu
 Aquaforte pe hârtie, 7,2x11,1 cm, 1879
 Foto Cristian Oprea

între momentele de după îndeplinirea misiunii de dascăl și cele în care se așeza în fața șevaletului sau lua dălțița să sculpteze, ori să zgârie cu acul vreo placă de gravură.

Produsul final, imprimarea gravurii pe hârtie, este o adevărată bijuterie în miniatură, în alb și negru, ce reușește să redea prin jocul de lumini și umbre atmosfera tihnită a refugiului în natură și captează un instantaneu de viață urbană din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, o mărturie peste timp a felului în care arăta Cișmigiu. Există exemplare de bună calitate, făcute de artist sau provenind din tiraje postume, însă o experiență inedită este aceea din fața plăcii de gravură, acolo unde, de fapt, lucrează efectiv Aman. Desenul, realizat în adâncime în placa de cupru, capătă o claritate aparte și o profunzime demnă de o imagine tridimensională, efectele fiind potențate de reflexele roșiatice ale metalului, care oferă posibilități de exprimare plastică deosebite.

După căsătoria cu Ana Politimos, din 1865, care primește ca zestre un teren în strada Clemenței, artistul își va construi atelierul mult visat, de fapt o clădire care să-i servească drept locuință și atelier, prima de acest fel în Principatele Române. Ridicată între 1868 și 1869, după planurile artistului, ajutat fiind de arhitectul german Franz Scheller, casa Aman se dorea a fi un templu dedicat artelor, o construcție care să uimească și să educe gustul pentru artă al contemporanilor lui.

În picturile din colecția Muzeului „Theodor Aman” sau în cele cunoscute din colecțiile altor muzee din țară, casa apare doar fragmentar și nu ca subiect principal, ci ca fundal al peisajelor din grădină. Mult mai frecvent apar în pictura artistului interioarele casei și grădina. Chiar dacă la începutul carierei sale artistice considera peisajul un gen minor, destinat mai degrabă doamnelor³, la maturitate se dedică cu măiestrie genului și ne lasă câteva lucrări memorabile inspirate de peisajele grădinii sale și nu numai. Amenajată după model franțuzesc, cu alei generoase în jurul unui rond cu flori atent selectate, o oază de relaxare și sursă de inspirație pentru pictor, grădina era separată de restul curții printr-un gard din zid, acoperit de plante agățătoare, întrerupt de o porțiță, magistral tratată într-una dintre miniaturi, sugerând promisiunea pătrunderii într-un univers enigmatic. Grădina devine un subiect la îndemână și un motiv pentru artist de a experimenta pictura în *plein-air*. În cele cinci lucrări din colecție putem urmări etapele amenajării ei și, alăturându-le, putem obține o imagine panoramică a grădinii. Sunt lucrări ce dovedesc evoluția

3. *Dispensată de un studiu serios, pictura peisajului este adesea îmbrățișată de dame și în adevărul ele o reproduc cu multă inteligență și simțământ* (Theodor Aman, „Despre pictură”, în *Revista Carpaților*, an I, tom II, semestrul I, 1860, pp. 233-234; *apud* Adrian-Silvan Ionescu, 2011, pp. 97-139).

În grădina autorului
Ulei pe pânză, 31x49,5 cm
Foto: Cristian Oprea

Casa pictorului
Ulei pe lemn, 23x35,4 cm
Foto: Cristian Oprea

În grădina artistului
Ulei pe lemn, 26,5x35 cm
Foto: Cristian Oprea

Privire din atelierul cel mic
Ulei pe pânză, 32,5x40,5 cm
Foto: Cristian Oprea

tehnică și stilistică a picturii lui Aman, apropiindu-l, într-un anume fel, de marii artiști ai impresionismului francez (Șuteu, 2017, p. 147). Sunt fie peisaje, fie scene de gen în peisaj, prilej de a surprinde vegetația luxuriantă, lumina specială a unui moment al zilei, atmosfera tihnită a ceasurilor de socializare într-un cadru intim, crâmpie din viața artistului, ce-și găsesc corespondentul în viețile contemporanilor lui.

Dintr-o scrisoare (după știința noastră, nepublicată până acum) către soția sa, plecată la Paris, datată 27 iulie 1876 (BAR, Corespondență Theodor Aman, Th. Aman emitent, S 10 (1)/CXCIV), aflăm detalii legate de serile petrecute în grădină, în compania unor apropiați: *Eu duc o viață așa monotonă încît mi sa uritu de totu. Nici odată nu'mi aducu aminte să fi petrecutu în Capitală căldurile acestea. Fiind în imposibilitatea de a se deplasa prea mult din cauza unor dureri reumatice la un picior, mărturisea: nu pociu să mergu să iau altu aeru decātu alu parcului nostru și alu... Mitilineo.⁴ (...) Seara [la] 8 ½ 9 mă puu în patu ca de obicei și citescu. Cîte odată să adună sindrophia obicinuită împrejuru și vorbimu pînă la 10, 11. Mița moșăie și Alexandru fumează multu⁵. Eri a fost și Scarlat Pherechidu⁶ pînă la 11 și amu vorbitu multu elu mă afeccionează în adevăru. Îl vedem astfel, în compania unor apropiați, în scenele de gen în care ne prezintă grădina Casei Aman.*

4. Mihai Mitilineu (1836-1903?), ministru de externe și diplomat român, vecin și prieten al artistului.

5. Este vorba despre Maria și Alexandru Lupescu, sora și cumnatul Anei Aman.

6. Scarlat Pherekyde (1841-1914), Administrator al Domeniilor Regale și primul Președinte al Înaltei Curți de Justiție și Casație.

Pe terasa Boerescu
Ulei pe lemn, 15,5x9,9 cm, 1878
Foto: Cristian Oprea

Un veritabil document de epocă este lucrarea *Privire din atelierul cel mic*, atelier aflat la etajul casei, cu fereastra dispusă pe fațada nordică. O lucrare de o factură aparte, modernistă prin tratare, ce oferă deschiderea spre un plan secund, prilejuind o panoramare a zonei de peste drum. O pictează pe soția sa în fața acestei ferestre ample, până la podea, prin care se zărește terenul ocupat atunci, pe la 1870, de grădinile Episcopiei Râmnicului, teren pe care abia în 1888 avea să se ridice Ateneul Român. Peisajul, cu acel teren viran, construcții modeste, turlele unei biserici, ale metocului Episcopiei Râmnicului și Ulița Clemenței trasată ca o cărăruie trecând prin fața casei, amintește de faptul că ne aflăm la periferia orașului și nu în centrul Bucureștiului, ca astăzi (Bogdan, 1955, p. 53). Doar Casa Aman este reperul arhitectural cel mai vechi, rămas intact, pe această stradă.

O posibilă completare a imaginii zonei de *vis-à-vis* de casa Aman, către Calea Victoriei, ne-o oferă artistul într-o altă

lucrare de mici dimensiuni intitulată *Pe terasa Boerescu*. Pictura, în ulei pe lemn, este o miniatură din perioada de maturitate a lui Theodor Aman, de o sensibilitate aparte, captând un moment al anului de grație 1878, vremuri pe care, de la distanța unui secol și jumătate, ni le imaginăm idilice și la care ne întoarcem întotdeauna cu nostalgie. Compoziția, dezvoltată pe verticală, se dorește a fi o scenă de gen, fără a neglija, însă, peisajul în care se desfășoară. În dreapta apare o scară monumentală cu balustrada din fier forjat, ce conduce pe o rotundă, o terasă cu ferestre ample, flancate de zvelte coloane cu capiteluri ionice.

Personajele feminine surprinse în imagine pozează, etalându-și cu eleganță rochiile cu turnură, Aman fiind un fin observator al aspectului contemporanilor lui, el însuși un arbitru al eleganței, foarte pedant și atent la felul în care se îmbrăca. De altfel, în pictura lui putem urmări evoluția modei din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de la epoca hainelor turcești ale boierilor fanarioți, la veșmintele de inspirație apuseană.

În ciuda dimensiunilor reduse ale lucrării (15,5 x 9,9 cm), întâlnim detalii care ne uimesc. În prim-plan, la baza scării, este surprinsă din profil dreapta o femeie, probabil mai în vârstă, dată fiind culoarea închisă a rochiei de un negru cu reflexe albastrii-argintii, un ocean de mătase, ce se revarsă în volane de sub corsetul care-i subliniază talia, culminând cu trena, ce se etalează în toată splendoarea pe alee. Cochetăria nu are de-a face cu vârsta, ținuta fiind completată de mica pălărie ornată cu tul alb, asortată cu manșetele ce bordează mânecile rochiei, legată cu o panglică sub bărbie, precum și cu nelipsita umbrelă de soare. O tânăra femeie,

văzută din față, coboară treptele, sprijinindu-se cu o mână de balustradă și cu cealaltă purtând cu grație o umbreluță albă, de soare, poziție ce-i subliniază silueta. Poartă o rochie albă cu guler înalt, deschiată în decolteu, părul strâns cu o panglică albastră într-un coc, în creștet. Pe trepte, în fața ei, o fetiță în rochie galbenă se joacă cu un cerc. Personajul feminin din cadrul ușii nu se distinge foarte clar, însă ceea ce se remarcă este pata de culoare de un albastru deschis al rochiei. Eleganță și rafinement sunt cuvintele care descriu cel mai bine imaginea. Casa, ca mai toate proprietățile familiilor înstărite ale acelei epoci, e înconjurată de o grădină cu flori, arbori și arbuști, tratată de Aman cu deosebit interes, amplificând atmosfera calmă a unei zile de vară, petrecută în mod plăcut printre apropiați.

Theodor Aman, prin statutul social de care se bucura – provenea dintr-o familie înstărită, înrudită cu mari familii boierești, era directorul Școlii de Belle-Arte din București și profesor de pictură la această școală – avea legături cu elita culturală și politică românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. De altfel vecinii lui Aman erau nume sonore ale timpului; familii precum Butculescu, Cesianu, Boerescu, Mitilineu, Izvoranu, Bărcănescu își aveau casa pe aceeași uliță a Clemenței (Hagi-Moscu, 1995, pp. 176-177, 181-182). Vizitele de curtoazie erau o obligație, ce se transforma deseori în plăcere, cu unii dintre ei artistul devenind prieten apropiat, așa cum este cazul lui Mihai Mitilineu, diplomat, ministru de externe și un om de o mare cultură, ce-și avea casa *vis-à-vis* de casa Aman, sau cu frații Vasile și Constantin Boerescu, cu care avea afinități (BAR, Plicul VIII, Horațiu Dimitriu, Monografia lui Th. Aman, I mss 27 III).

Iată ce ne spune Emanoil Hagi-Moscu, într-un articol scris la 27 ianuarie 1962, „O veche stradă din București: Ulița Clemenței”, cuprins în volumul *București. Amintirile unui oraș*, despre proprietatea lui Constantin Boerescu: *Alături (lângă casa Cesianu), alt mare teren, cu ieșire pe strada Franklin, în fața Ateneului. Acest teren, proprietatea lui Tănase Rioșanu bătrânul, a fost dat de zestre fiicei sale Aristia, întâia soție a lui Costică Boerescu, avocat cu vază (frate cu Vasile Boerescu, jurist renumit, acela care, deputat în Camera electivă, în noaptea premergătoare alegerii domnului în 1859, a ținut la Hotel Concordia un discurs înflăcărat de pe urma căruia a ieșit unanimitatea voturilor pentru Cuza). Pe acel teren, Constantin Boerescu a construit frumoasa clădire, încă în picioare, căreia i s-a adăugat mai târziu o aripă, unde a fost Clubul agricol și mai apoi Restaurantul Cina, fântână și astăzi.* (Hagi-Moscu, 1995, p. 182)

Este posibil ca pictura lui Theodor Aman să fi fost făcută în curtea familiei Boerescu de peste drum. Arhitectura fragmentului de clădire vizibil în lucrare prezintă elemente decorative similare cu ceea ce se mai poate vedea astăzi pe latura sudică a casei, care cu siguranță, în cei aproape 150 de ani, a suferit modificări.

Aflăm dintr-un articol din „Pressa” al gazetarului și literatului Savva Șoimescu, dedicat Expoziției Artiștilor în Viață din 1870, că proiectul de reședință particulară al lui Filip Montoreanu, distins cu medalia clasa a II-a la secțiunea arhitectură, considerat o *contribuție prestigioasă la noul stil arhitectonic al Capitalei* este al casei C. Boerescu de pe strada Clemenței (Ionescu, 2008, p. 137).

În cataloagele expozițiilor postume organizate de soția artistului în 1895 și 1902, precum și în „Catalogul de toate obiectele de artă lucrate și rămase de la Theodor Aman”, publicat în 1903, titlul acestei lucrări este *Scară din sera Boerescu*, seră care probabil era una dintre atracțiile momentului la care avea acces lumea bună bucureșteană.

Foto: Clădirea Ateneului Român distrusă de bombardamentele germane (în dreapta, un fragment al Casei Boerescu) (detaliu)

Lângă casa Boerescu
Acuarelă pe hârtie, 22,5x13,9 cm, 1876
Foto: Cristian Oprea

În colecția Muzeului Aman se păstrează de asemenea o acuarelă intitulată *Lângă casa Boerescu*, datată 1876, în care apare o clădire cu o arhitectură impunătoare, dezvoltată pe două niveluri. Intrarea de la parter este marcată de două arcade, deasupra cărora se desfășoară o terasă cu acces din camerele de la etaj printr-o ușă franțuzească și prezentând o balustradă joasă cu pilaștri ornamentali. Nu avem date concrete care să indice faptul că este vorba despre Casa Boerescu de pe strada Clementei sau despre o altă proprietate a familiei, certă este stilistica arhitectonică similară cu a primei case amintite, surprinsă într-o fotografie din anul 1944⁷.

Într-o altă miniatură, Theodor Aman ne prezintă zona unde, jumătate de secol mai târziu, se va amenaja parcul Herăstrău. Astăzi ne-ar fi greu să ne imaginăm că acel spațiu se afla în afara orașului și că, în ciuda peisajului sălbatic, era un punct de atracție pentru bucureșteni, care-și prelungeau plimbările dincolo de Șoseaua Kiseleff, locul de promenadă preferat la acel moment, pentru a se relaxa în aer liber sau pentru plimbările cu barca, un prilej în plus de a-și etala echipajele și toaletele.

Lucrarea *Pe malul lacului de la Herăstrău* este un peisaj din perioada în care începe să lucreze și în natură, iar acest lucru se vede în tușele rapide, așezate spontan pe panoul din lemn, ce nu acoperă toată suprafața, lăsând descoperit din loc în loc suportul. În imagine, peste cursul de apă, spre stânga, în plan secund, se distinge un podet, iar în dreapta, malul cu vegetație mică și arbuști, ce se reflectă în luciul apei. Cromatica dominantă este în nuanțe de verde și griuri colorate, conferind lucrării prospețime și naturalețe.

E inutil să încercăm să recunoștem în pictura lui Aman ceva din peisajul de astăzi al parcului. Aveau să mai treacă zeci de ani până la amplele lucrări de

7. <https://www.muzeuldefotografie.ro/2009/08/despre-23-august/> (accesat la 20.08.2020).

Pe malul lacului de la Herăstrău

Ulei pe lemn, 9,9x16,8 cm

Foto: Cristian Oprea

asanare din acea zonă mlăștinoasă aferentă râului Colentina, care au dus la crearea unei suite de lacuri și au făcut posibilă amenajarea parcului, lucru menționat pe o placă de marmură aflată în curtea Muzeului Satului din apropiere: „SVB DOMNIA REGELVI NOSTRV / CAROL II / PRIMARII CAPITALAI FIIND / DEM. DOBRESU – AL. DONESU / IN ANII 1932 – 1937 / S A FACVT ASANAREA / MLASTINELOR COLENTINEI / INFAPTVINDVSE LACURILE / BANEASA HERASTRAV FLOREASCA / PRIN MARI LVCRARI LA / BUFTEA PRECUM SI DERIV / AREA DE APE DIN RAVL / IALOMITA LA BILCIURESTI / CA SA INSANATOSEASCA / CAPITALA TARI SI SA / INFRVMOSETEZE .../ ACEASTA LVCRARE A FOST / FACVTA DE VZINELE COMVNALE / BVCVRESTI DIRECTOR GEN / FIIND ING. NICOLAE CARANFIL”.

În ciuda numelor pe care le-a purtat de-a lungul timpului – „Parcul Național”, „Parcul Carol al II-lea”, „Parcul Stalin”, „Parcul Herăstrău” și din nou „Parcul Carol al II-lea” (potrivit istoricului Dan Berindei), în mentalul colectiv denumirea parcului rămâne aceea de „Herăstrău”, care amintește de vremurile în care aici funcționau gateri, ferăstraie acționate de apa râului, ce tăiau buștenii, furnizând cherestea de necesară construcțiilor din oraș.

În economia articolului prezent și fără a avea pretenția de a fi epuizat subiectul – întrucât lucrările lui Theodor Aman sunt mult mai numeroase comparativ cu cele din colecția muzeului memorial, care au făcut obiectul acestui studiu, ele fiind prezente pe simezele multor muzee din țară, dar și în colecții particulare – am atins câteva dintre reperaile bucureștene ale artistului: locuri, precum grădina și vecinătățile casei Aman, dispărute din peisajul actual, ale căror imagini au rămas captive în picturile lui, altele preschimbate sau nu de trecerea timpului, la care avem acces și de care ne putem bucura astăzi, ca și pictorul acum un veac și jumătate. Lăsăm deschis subiectul și poate că accesul la picturile artistului mai puțin cunoscute sau aflate în colecții particulare va completa tabloul Bucureștilor lui Theodor Aman.

MUZEUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

BIBLIOGRAFIE:

- Biblioteca Academiei Române, Cabinetul de Manuscrise, Arhiva Theodor Aman.
- Bogdan, Radu, *Theodor Aman*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.
- Hagi-Moscu, Emanoil, *București. Amintirile unui oraș*, Fundația Culturală Română, București, 1995.
- Ionescu, Adrian-Silvan, *Mișcarea artistică oficială în România secolului al XIX-lea*, Editura Noi Media Print, București, 2008.
- Ionescu, Adrian-Silvan, „Modernitatea lui Aman”, în *Studii și cercetări de istoria artei, Artă plastică*, serie nouă, tom I (450, pp. 97-139), București, 2011.
- Negoșanu, Petronela, *Destinul unui artist: Theodor Aman*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1973.
- Șuteu, Greta, *Aman – pictorul: repertoriul de pictură al Muzeului „Theodor Aman”*, Editura Muzeului Municipiului București, București, 2017.